

Náchod

Kraj: Královéhradecký

Správní obvod: Náchod

Nadmořská výška: 346 m n. m.

Počet obyvatel: 18 602

Adresa URL: www.mestonachod.cz

Okres: Náchod

GPS souřadnice: 50.414572N, 16.165635E

První pís. zmínka: 1254 (770 let)

PSČ: 547 01

Facebook: [mestonachod.cz](https://www.facebook.com/mestonachod.cz)

Historie obce Náchod

Kolem poloviny 13. století založil Hron z rodu Načeraticů hrad sloužící k ochraně území, kterým procházela stará obchodní zemská cesta spojující Prahu s Kladskem/Polskem a pod ním pravděpodobně i město. Hrad se nacházel na strategicky důležitém místě, kde se zemská stezka zužovala do průsmyku nazvaného Branka. Jméno Náchod je poprvé zdokumentováno v písemných pramenech v roce 1254 a vzniklo jako označení místa, kterým se chodí nebo prochází.

Předchůdcem města byla trhovářská ves na místě dnešního Starého Města, jejíž význam dokumentuje hřbitovní kostel sv. Jana Křtitele ze 13. století. Od začátku 14. století bylo město Náchod chráněno hradbami, na něž navazovaly dvě další linie hradeb táhnoucí se nahoru k hradu. Okolo této doby začala též vznikat i dvě nejvýznamnější předměstí - Horské a Krajské před oběma branami.

Během staletí se majitelé hradu střídali - mezi nimi král Jan Lucemburský a sirotčí hejtman Jan Kolda ze Žampachu. K významným změnám docházelo i ve vzhledu hradu. Z původního opevnění v nejvyšším místě ostrohu se zvětšil do velkého fortifikačního celku. Roku 1544 Náchod získal mocný a bohatý rod Smiřických ze Smiřic, jehož nárokům středověké sídlo nevyhovovalo - mezi lety 1566 a 1614 byl hrad přestavěn na pohodlný renesanční zámek a nastala doba největšího kulturního i hmotného rozmachu města. Náchod byl nadán výsadami, které je téměř rovnaly postavení měst královských.

Tricetiletá válka ovšem přerušila rozvoj města. Statky Smiřických z důvodu oddanosti rodu králi Fridrichu Falckému propadly císařskému fisku a byly roku 1623 prodány Trčkům z Lípy. Po zavraždění Adama Erdmana Trčky spolu s jeho švagrem Albrechtem z Valdštejna v Chebu roku 1634 byly majetky opět zabaveny a získal je od císaře darem generál Ottavio I. Piccolomini, vévoda z Amalfi. Tímto se dostal Náchod do majetku italského rodu, za jehož vlády trpěl válečnými událostmi a násilnou rekatolizací. Došlo ale i k velké barokní přestavbě zámku v letech 1650-1659. Ve městě byly také prováděny stavební práce a roku 1638 byla vydlážděna první ulice - do dnes zvaná Kamenice. Po požáru města roku 1663 byla postavena barokní stará radnice a byl též přestavěn kostel sv. Vavřince na náměstí. Měšťané získali v této době četná privilegia.

Po vymření rodu Piccolomini roku 1783 měli v držení Náchod, tj. zámek, město a panství, několik let Desfoursové, od nichž jej koupil známý milovník umění vévoda Petr Kuronský. Po smrti Petra Kuronského v roce 1800 patřil Náchod jeho dceři vévodkyni Kateřině Vilemině Zaháňské a od poloviny 19. století až do roku 1945 pouze již náchodský zámek německému rodu Schaumburg-Lippe. 19. století přineslo změny do života malého poddanského městečka. Vznikla městská samospráva, nastoupil průmysl a železnice, rozvíjelo se školství, prudce vzrostl počet obyvatel. Stavební rozmach pokračoval až do 20. století a určil dnešní podobu středu města - např. pseudorenesanční nová

radnice a secesní městské divadlo. Měšťanská společnost se v procesu národního uvědomění utvářela již v první polovině 19. století, v hospodářském hledisku však Náchod zůstával dlouho za sousedními městy.

Vedle řemesel, soustředěných nejprve v cechovních a později společenstevních organizacích, byl ve městě i celém okolí rozhodujícím činitelem textilní průmysl, jehož výroba byla organizována faktorskými firmami. Ty však nemohly zajistit dostatečně rychlý rozvoj a až v roce 1882 byly postaveny první dvě malé mechanické tkalcovny, které odstartovaly rychlý růst textilního průmyslu ve městě. Počátkem 20. století byl Náchod jedním z největších bavlnářských center Rakousko-Uherska (město zvané "Manchester východu"). V této době hrál významnou roli v životě města průmyslový proletariát, jehož dělnické spolky doplňovaly četné spolky občanské.

